

Gewijd water uit Zenderen

Berend Jager

In de parochiekerk in Zenderen bevindt zich tegen de pilaren een aantal beelden van heiligen die door de karmelieten worden vereerd. Zo vindt men er houten beelden van de heilige Theresia, Johannes van het Kruis en Albertus van Trapani. Tot voor kort lagen ze nog in het depot van het klooster, maar ze zijn prachtig gerestaureerd en hebben daarna weer een plaatsje in de kerk gekregen. Vooral Albertus van Trapani heeft eeuwenlang onder het gewone volk grote belangstelling genoten omdat water dat gewijd was met behulp van een relikwie van deze heilige een bijzondere helende werking had.

Albertus leven

Het is niet bekend wanneer de heilige geboren is, maar wel wáár: in Trapani, een klein stadje op Sicilië. Hij overleed in Messina op 7 augustus 1306. Al tijdens zijn leven was hij omgeven met een sfeer van heiligheid. Aan hem worden talloze wonderen toegeschreven. Het meest spectaculaire vond plaats in 1301. Messina werd toen aangevallen door Robert, hertog van Calabrië. De stad was volkomen ingesloten en het zag ernaar uit dat het verzet niet lang meer zou kunnen duren vanwege het gebrek aan voedsel. In die tijd woonde Albertus toevallig in de stad en men vroeg hem bij God te bemiddelen om de stad te redden. Albertus droeg toen een mis op en nog voordat de mis was beëindigd zagen de verbaasde soldaten op de stadsmuren drie schepen ongehinderd dwars door de blokkade varen waarna ze veilig de haven binnen voeren. De schepen waren beladen met graan. Spoedig moest de hertog het beleg opheffen. De stad was gered! Van Albertus is ook bekend dat hij water wijdde en gebruikte om mensen van koorts af te helpen, de negatieve invloed van de duivel te weren, en het baren van kinderen te vergemakkelijken.

Albertus ligt begraven in de kerk van de Karmelieten in zijn geboorteplaats Trapani.

Verering

Door de eenvoudige mensen werd hij onmiddellijk na zijn dood al als een heilige gezien. Maar ook monniken hadden een grote verering voor hem wat zich bijvoorbeeld uitte in een nogal macabere gebeurtenis niet lang na zijn begrafenis. Een zekere broeder Simone Cerca stond op de nominatie prior te worden van een klooster in Erice en had de dringende wens enkele relikwieën van Albertus in zijn bezit te hebben. Daartoe ging hij in de nacht stiekem naar het graf van de heilige, opende het deksel en nam enkele ribben, de leren ceintuur en een flesje water dat zich in de kist bevond, mee. We zullen ons maar niet voorstellen hoe hij aan die ribben kwam. Daarna sloot hij de kist zorgvuldig en verborg de heilige voorwerpen in zijn cel in de hoop dat hij, als hij eenmaal prior was, in het glorieuze bezit zou zijn van de heilige 'voorwerpen'. Kort daarop moest hij echter naar Bordeaux om een conferentie bij te wonen. Daar werd hij ziek en stierf. Wie beschrijft de verbazing van zijn broeders toen

ze bij het opruimen van de cel de relikwieën tegen kwamen!

De officiële heiligverklaring vond plaats op 31 mei 1476 door paus Sixtus IV, waarna de cultus rond Albertus zich al snel door heel Europa verspreidde. Talloos waren de verhalen waarin verteld wordt dat water waarin een relikwie van de heilige gedoopt was onvoorstelbare wonderen verrichtte. Het gewijde water diende vele doeleinden. Het was een middel tegen pest en cholera. Het was een middel tegen duivelse betovering waardoor bijvoorbeeld vee stierf of kleine kinderen aan koorts bezweken. Maar het hielp ook tegen psychische klachten als stress of slapeloosheid. Om de mensen overal in Europa in de gelegenheid te stellen het gewijde water, dat al gauw de naam Albertuswater kreeg, te bemachtigen, was het noodzakelijk dat er in de verspreide karmelietenkloosters een relikwie van de heilige aanwezig was. Vooral de kloosterhervormer Johannes Soreth, die leefde van 1420 tot 1481, heeft ervoor gezorgd dat alle karmelietenkloosters een relik van Albertus kregen om het water te

Albertus die mensen zegent

kunnen wijden. Kleine botsplintertjes waren al voldoende om gewoon water een buitengewone genezende kracht te verlenen.

Houten beeld van Sint Albertus in de parochiekerk te Zenderen

Albertus in Zenderen

Ook in Twente heeft de cultus rond het Albertuswater een hoge vlucht genomen, vooral na 1855 toen er in Zenderen een nieuw karmelietenklooster werd gesticht. Het klooster bezit dan ook enkele relieken van Albertus. Een van de relieken bestaat uit kleine botsplintertjes gevat in een prachtige medaillon.

Eén van de relieken

Het hele jaar door kwamen er mensen met flesjes naar het klooster om die met gewijd water te laten vullen, maar vooral op de feestdag van de heilige, 7 augustus, was het bepaald druk en werd er een extra heilige mis opgedragen. Zo vindt men in het zogenoemde afkondigingsboek van 7 augustus 1891 de volgende tekst: *Vrijdag Feestdag van den H. Albertus van onze Orde; in deze kapel te verdienen een volle aflat onder de gewone*

voorwaarden. 7.30 uur de plechtige gezongen H. Mis en voor de Mis zal het water ter eere van den H. Albertus gezegend worden.

Daarnaast had het klooster ook zogenoemde medailles, kleine 'muntjes' met een doorsnede van één centimeter die de mensen gratis ter beschikking werden gesteld. Ze werden gebruikt om na de doop in het wiegje te hangen om het kind tegen kwade krachten te beschermen of in de schuur opgehangen ter bescherming van het vee. Of aan een halsketting gehangen om tijdens een reis extra beschermd te zijn. Talloos waren de toepassingen van deze medailles. Aan de ene kant stond een afbeelding van de heilige met de tekst *Saint Albertus O P N* (ora pro nobis = bid voor ons), aan de andere kant de heilige maagd met het kindje Jezus op haar arm.

De teloorgang van de heilige

Als je de paters die nu in het klooster in Zenderen verblijven vraagt, of er nog wel eens iemand langs komt om Albertuswater te halen, kijken ze je verbaasd aan. Sinds de jaren zestig van de vorige eeuw is de devotie rond de heilige zienderogen gedaald. Zelfs zijn feestdag wordt in onze tijd niet meer gevierd.

De medaille

De devotie rond heiligen was in vroeger tijden vooral het domein van het gewone volk waarvan er velen ongeletterd waren. Door democratisering van het onderwijs, waaraan de orde van de karmelieten zelf een belangrijke bijdrage heeft geleverd, is er een groeiend zelfbewustzijn ontstaan waarin steeds minder plaats is voor heiligenverering. Zelfbewuste mensen geloven niet in de gewijde kracht van het Albertuswater dat voor velen in de eerste helft van de vorige eeuw nog de roem had van 'haarlemmerolie', een middel tegen alle kwalen.

Albertus leeft niet meer in Zenderen, al wordt zijn nagedachtenis nog met respect in ere gehouden.

Literatuur en bronnen:

Atti del Convegno, *S. Aberto degli Abbati*, 2007
D. Schlüter, *Betovering en vervolging*, Hengelo 1991
Gesprekken met paters uit het klooster in Zenderen